

Walory kulturowe ziemi częstochowskiej

obrzędowość doroczna

strój ludowy

tradycyjna zabudowa

Wystawa fotografii przedstawia wybrane elementy materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego ziemi częstochowskiej, będące przedmiotem badań w projekcie „Ziemia częstochowska – obrzędowość doroczna oraz tradycyjna zabudowa”, który uzyskał dofinansowanie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dokonany wybór fotografii prezentuje wyselekcjonowane obrzędy doroczne, m.in. nabożeństwa majowe przy kapliczkach, zwyczaje ostatkowe: *misie* i *cyganki*. Unikatowymi tradycjami w skali całego województwa śląskiego są np. stawianie *ziela* w Ślęzanach, *misinki* w Zarębicach, *turki* – stráže grobowe z Koziegłówek, strzelanie z *kalafiorków* w Kruszynie czy zdobienie przydrożnych krzyży palmami wielkanocnymi we wsi Kuźnica Nowa.

W wielu miejscowościach badanego terenu (powiatów: częstochowskiego, kłobuckiego, myszkowskiego i zawierciańskiego) wciąż duże znaczenie mają miejsca związane z kultem Matki Bożej. Ponadto zachowały się przykłady dawnej wiejskiej zabudowy i małej architektury sakralnej, zabytkowe nagrobki czy elementy stroju ludowego, które również są zaprezentowane na wystawie.

Wystawa ukazuje bogactwo kulturowe regionu częstochowskiego, które pragniemy przybliżyć szerszemu gronu odbiorców. Badany teren wciąż wymaga się pogłębionych i usystematyzowanych badań oraz refleksji antropologicznej. Ostatecznie ważne jest, aby znane głównie lokalnie i rzadko obecne w powszechnej świadomości walory kulturowe ziemi częstochowskiej zyskały godne jej miejsce w pejzażu kulturowym województwa śląskiego.

Doceniamy otwartość i zaangażowanie osób i organizacji, które wsparły prowadzone badania terenowe, bez których ta wystawa nie powstałaby.

Zachęcamy do zapoznania się publikacją *Walory kulturowe ziemi częstochowskiej*.



Województwo
Śląskie



Instytut
im. Wojciecha
Korfantego



Regionalny
Ośrodek
Kultury
w Częstochowie



Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Instytucje kultury Samorządu Województwa Śląskiego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Fotografie:

AL – Aleksander Lysko

RG – Robert Garstka

Strój ludowy okolic Częstochowy

RG



Członkinie KGW Wilków (gm. Irządze) niosące koronę dożynkową podczas dożynek powiatowych. Kroczyce. 2022 r.

RG



Członkinie KGW podczas mszy odpustowej. Przytyk Szlachecki. 2023 r.

RG



Babka w zapasce naramiennej. Grupa ostatkowa. Trzebnów. 2014 r.

RG



Kobiety z zespołu folklorystycznego z koroną dożynkową, w kostiumach nawiązujących do śląskich strojów. Podlesie (gm. Lelów). 2022 r.

RG



Zapaski naramienne stanowiące wystrój jednego ze stoisk dożynkowych. Podlesie (gm. Lelów). 2022 r.

Tradycyjne budownictwo. W poszukiwaniu śladów tradycyjnej wsi

Dawna kuźnia. Rębelice Królewskie
(gm. Popów). 2020 r.



RG

Ruiny młyna wodnego.
Przyłęk Szlachecki. 2023 r.



RG



RG

Pozostałości zespołu stodoł.
Mstów. 2022 r.



RG

Tradycyjna zabudowa
z kamienia wapiennego.
Choroń. 2022 r.

Ziemianka.
Kleszczowa.
2022 r.



RG

Instytut im. Wojciecha Korfańskiego

Katowice

Tradycyjne budownictwo. W poszukiwaniu śladów tradycyjnej wsi

RG



Ruiny chaty krytej strzechą.
Rokitno. 2017 r.



Ruiny młyna tzw. holendra.
Soborzyce. 2023 r.

RG

Studnia.
Wilkowiecko.
2020 r.



RG

Spichlerz.
Rębielice
Szlacheckie.
2020 r.



RG

Małe obiekty sakralne

Kapliczka skrzynkowa. Kietkowice. 2022 r.



RG

Kapliczka.
Grabiec. 2017 r.



RG

Kapliczka. Napoleon. 2022 r.



RG

Kapliczka.
Celiny. 2020 r.



RG

Małe obiekty sakralne

Wnętrze kapliczki.
Mirów. 2016 r.



Kapliczka.
Wysoka Lelowska. 2022 r.



Krzyż rzeźbiony.
Rokitno-Kaszczer. 2020 r.



Krzyż upamiętniający zbiorową mogiłę
ofiar zarazy. Otoła. 2011 r.



Wielokulturowość

Kult Matki Bożej

Wejście z obrazem do kaplicy.
Danków. 2022 r.



Pielgrzymi przed obrazem
Matki Bożej Częstochowskiej.
Częstochowa. 2022 r.



Wnętrze cerkiewki.
Podłęże Królewskie.
2022 r.



Chasydzi modlący się
przy grobie cadyka.
Lelów. 2015 r.



Żeliwne macewy na kirkucie.
Krzepice. 2012 r.

Budynek dawnej synagogi.
Żarki. 2012 r.



Tradycja ziela w Ślęzanach

Mieszkańcy przygotowujący koronę zielną.
Ślężany. 2012 r.



RG

Strojenie ziela.
Ślężany. 2023 r.



AL



RG

Wkopywanie
podstawy ziela.
Ślężany. 2014 r.

Podnoszenie ziela.
Ślężany. 2012 r.



RG

Stawianie ziela. Ślężany. 2023 r.

Ziele w pełnej okazałości.
Ślężany. 2017 r.



RG

Mieszkańcy przy przystrojonym ziele.
Ślężany. 2023 r.



RG

Zapusty



Tworzenie kostiumu misia.
Niegowa. 2019 r.



Kręcenie warkoczy potrzebnych
do kostiumu misia.
Łutowiec. 2014 r.



Tańczące misie.
Mirów. 2014 r.

Miś i poganiacz.
Postaszowice.
2012 r.



„Pojenie” misia.
Moczydło. 2014 r.



Cyganki i miś. Trzebnów. 2014 r.



Grupa ostatekowa.
Starcza. 2023 r.



Zapusty

AL



Grupa ostatekowa. Rększowice. 2023 r.

Cyganki podczas korowodu kolędniczego.
Niegowa. 2016 r.

RG



Grupa ostatekowa.
Rudnik Wielki. 2015 r.



AL



Misinki – grupa w pełnym składzie.
Zarębice. 2023 r.



Misinki – grupa w pełnym
składzie. Sygontka. 2008 r.

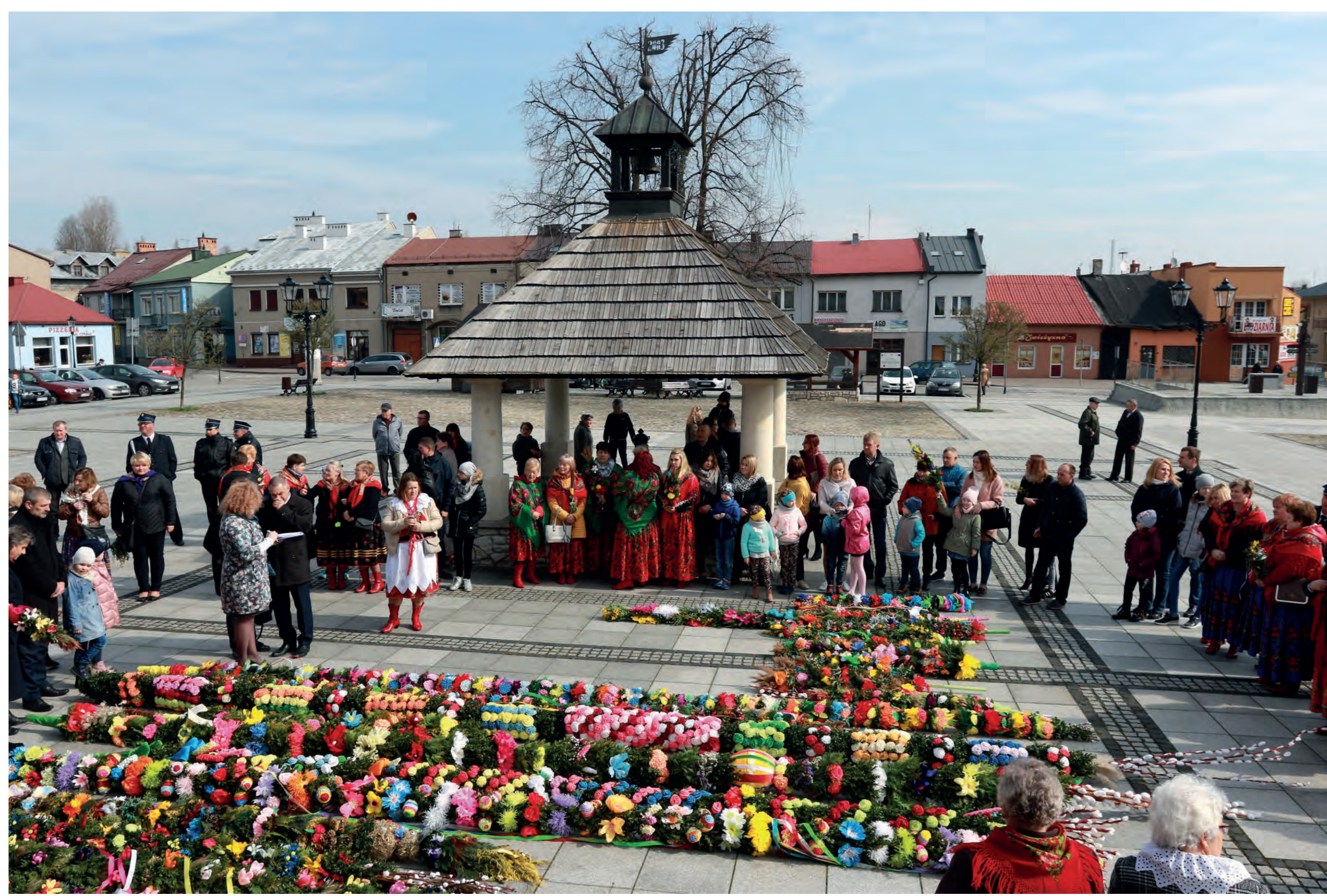
Występ pod oknami.
Zarębice. 2023 r.



Institut im. Wojciecha Korfańskiego
Katowice

Palmy wielkanocne

RG



Konkursowa prezentacja palm na rynku. Pilica. 2019 r.

Palma zatknięta w figurę
św. Nepomucena.
Nakło (gm. Lelów). 2014 r.

Palma ustawiona przy krzyżu przydrożnym.
Nowa Kuźnica. 2023 r.



RG



Uczestnicy nabożeństwa.
Chlina. 2023 r.

Wysokie palmy.
Irządze. 2023 r.

AL



Palmy jako dekoracja ołtarza.
Stary Cykarzew. 2023 r.



Triduum Paschalne

Wzory wykonane przy pomocy pociętych dętek rowerowych. Wręczyca Wielka. 2023 r.

Święcenie pokarmów.

Skałka (gm. Włodowice). 2023 r.



Wniesienie paschału do świątyni.

Truskolasy. 2022 r.



Święcenie pokarmów.
Grabarze. 2023 r.

Strażacy strzelający z „kalafiorków” podczas rezurekcji.
Kruszyna. 2023 r.



Upadające Turki.
Koziegłówek. 2013 r.



Strażacy odprowadzający kapłana do ołtarza.
Truskolasy. 2022 r.



Procesja rezurekcyjna.
Truskolasy. 2022 r.

Instytut im. Wojciecha Korfanego

Katowice

Triduum Paschalne

Nabieranie wody z potoku i obmywanie się nią. Pilica. 2016 r.



RG

Stacje drogi krzyżowej.
Myszków Mrzygód. 2023 r.



RG

Kapliczka z figurą Chrystusa obnażonego.
Małusy Wielkie. 2022 r.



RG

Strażacy przy grobie Pańskim.
Irządze. 2022 r.



AL

Strażacy przy grobie Pańskim. Jego wystrój odwołuje się do wojny w Ukrainie.
Kidów. 2022 r.



AL

Żeńska warta przy grobie Pańskim.
Zrębice. 2022 r.



RG

Institut im. Wojciecha Korczaka
Katowice

Nabożeństwa majowe i poświęcenie pól

Nabożeństwo majowe.
Okraglik. 2023 r.



Nabożeństwo majowe.
Gulzów. 2022 r.

Nabożeństwo majowe.
Kusięta. 2022 r.



Nabożeństwo majowe.
Lipnik. 2022 r.



Nabożeństwo majowe.
Nowa Wieś. 2022 r.

Nabożeństwo majowe.
Kocikowa. 2022 r.



Instytut im. Wojciecha Korfańskiego
Katowice